

sze w grupie psów geriatrycznych (10-11 lat) bez względu na wielkość psa. Najczęściej analizowane zachowania agresywne wykazywały psy małe. Rasa, miejsce zamieszkania oraz warunki utrzymania nie wpływają istotnie na tendencję do agresji wobec człowieka u psów geriatrycznych.

Literatura: 1. Dehase J., 2006 – Agresja u psów. Wyd. II, Wyd. Galaktyka, Łódź. 2. Dehase J., Schroll S., 2019 – Zaburzenia zachowania psów. Wyd. II, Wyd. Edra Urban & Partner, Wrocław. 3. Fathman L., 2004 – Geriatrics and gerontology of the dog and cat. Wyd. II, Wyd. Elsevier, Amsterdam. 4. Fatjo J., Amat M., Mariotti V.M. Ruiz de la Torre J.L. Manteca X., 2007 – Analysis of 1040 cases of canine aggression in a referral practice in Spain. *Journal of Veterinary Behavior*. 2(5): 158-165. 5. Guy N.C., Sanchez J., Luescher A.U., 2005. Using Multiple Correspondence Analysis to Define Groups of Dogs (*Canis familiaris*) at Risk for Aggressive Behaviour. *Current Issues and Research in Veterinary Behavioral Medicine*. 8 Copyright 2005 by Purdue University. All rights reserved. Printed in the United States of America. ISBN

987-1-55753-409-5 1-55753-409-8. 6. Haug L., 2008 – Canine aggression toward unfamiliar people and dogs. 38, 1023-41. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2008.04.005>. 7. Mills L.J., Henderson W.M., Gutjahr-Gobell R.E., Zaroogian G.E. Horowitz D.B. Laws S.C., 2016 – Approaches for predicting effects of unintended environmental exposure to an endocrine active pharmaceutical, tamoxifen. *Environmental Toxicology*, 31(12): 1687-1690. <https://doi.org/10.1002/tox.22184>. 8. Linamoto A.E., Berg L., Leegwater P.A.J., Schilder M.B.H., Arendonk J.A.M., Oost B.A., 2006 – Genetic variation in aggression-related traits in Golden Retriever dogs. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2006.04.025>. 9. Storengen, L., Lingaas, F., 2015 – Noise sensitivity in 17 breeds: Prevalence, breed risk and correlation with fear in other situations. 171, 152-160. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2015.08.020>. 10. VandenBos G.R., 2013 – APA dictionary of psychology. Wyd. I, Wyd. American Psychological Association, Waszyngton. 11. Vite, Ch. H., Head, E., 2014 – Aging in the Canine and Feline Brain, *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice* 44(6): 1113-29. <https://doi.org/10.1016/J.CVSM.2014.07.008>.

Effect of selected factors on the occurrence of aggressive behaviour towards humans in geriatric dogs

Summary

The aim of the study was to determine whether factors such as a dog's, age, size, place of residence, housing conditions and genetic origin (purebred vs mixed breed) affect the occurrence of aggressive behaviour towards humans in geriatric dogs. The research was carried out using a questionnaire addressed to 178 owners of geriatric dogs, including small-breed dogs from 11 years of age, medium-breed dogs from 10 years of age, large-breed dogs from 8 years of age, and giant-breed dogs from 7 years of age. The dogs were of various breeds, sizes and ages. The results of the study showed no statistically significant influence of breed, place of residence, or housing on the occurrence of behavioural disorders. However, the age and size of geriatric dogs were found to have a significant effect.

KEY WORDS: geriatric dog, aggression, behaviour, age, breed, dog size

Wspomnienie o Profesor Czesławie Joannie Lipeckiej (1936-2021)

Prof. dr hab. dr h.c. Czesława J. Lipecka urodziła się 6 stycznia 1936 r. w Kobylance k. Gorlic. Dyplom mgr. inż. zootechniki uzyskała w 1960 r. na Wydziale Zootechnicznym Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie. W roku 1967 decyzją Rady macierzystego Wydziału otrzymała stopień doktora nauk

rolniczych, a w 1975 Rada Wydziału Zootechnicznego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie nadała Jej stopień dr. habilitowanego. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymała w 1983 r., a 10 lat później została mianowana na stanowisko profesora zwyczajnego.

Dokonania naukowe Profesor Czesławy Lipeckiej są doniosłe. Efekty tych działań wniosły znaczący wkład w rozwój nauk zootechnicznych, przyczyniając się jednocześnie do rozwoju chowu i hodowli owiec. Do najważniejszych osiągnięć naukowych Pani Profesor można zaliczyć:

- zainicjowanie i realizacja badań metodycznych nad grupami krwi oraz dziedziczeniem antygenów krwinkowych owiec;

- określenie polimorfizmu białek w surowicy krwi owiec (transferyn, hemoglobin, albumin i innych) oraz wykorzystanie ich jako markerów do określenia genetycznego zróżnicowania różnych populacji owiec;

- udział w wytworzeniu trzech ras owiec tj.: owca uhruska, bcp i scp;

- opracowanie metod pracy hodowlanej oraz określenie warunków środowiskowych mających na celu zwiększenie plenności owiec, przeżywalności jagniąt bez obniżenia ich wartości hodowlanej i użytkowej;

- długoletnie obserwacje nad adaptacją fizjologiczną i produkcyjną ras mięsnych (suffolk, berrichon du cher) importowanych z Francji na teren wschodniej Polski;

- utworzenie owczarskiej Stacji Dydaktyczno-Badawczej w Bezku.

Wymiernym efektem działalności badawczej Profesor Czesławy J. Lipeckiej jest blisko 300 publikacji, z których połowę stanowią oryginalne prace naukowe wydane w czasopiśmie polskich i zagranicznych.

Przez całe swoje życie Profesor bardzo dbała o rozwój kadry naukowej i to zarówno w Uczelni macierzystej, jak i innych jednostkach naukowych. Wypromowała czterech doktorów nauk rolniczych z zakresu zootechniki ponad 200 magistrów i inżynierów oraz wykonała całą masę recenzji i ocenę (26 rozpraw doktorskich, 17 habilitacyjnych, 26 o nadania tytułu profesora 2 do tytułu doktora honoris causa oraz ponad 300 wydawniczych).

Profesor aktywnie uczestniczyła w ogólnopolskich pracach na rzecz środowiska naukowego. W Polskim Towarzystwie Zootechnicznym była przewodniczącą Sekcji Chowy i Hodowli Owiec i Kóz, Sądu Koleżeńckiego oraz Komisji Rewizyjnej, wielokrotnie organizowała międzynarodowe i ogólnopolskie konferencje naukowe dotyczące szeroko rozumianego owczarstwa, współorganizowała 8 sesji naukowych w ramach „szkoły owczarskiej”.

Aktywność organizacyjna prof. dr hab. Czesławy Lipeckiej związana była również z czynnym udziałem w Polskim Towarzystwie Zootechnicznym, Polskim Towarzystwie Genetycznym oraz Lubelskim Towarzystwie Naukowym.

W Uczelni macierzystej, w latach 1993-1996, była prorektorem ds. Kadr i Organizacji, a w latach 1999-2005 przez dwie kadencje reprezentowała nauki rolnicze w Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego, będąc wiceprzewodniczącą Komisji Uprawnień.

Z ramienia Rady Głównej odpowiadała m.in. za nowe standardy nauczania na kierunkach zootechnika, weterynaria, technologia żywności i żywienie człowieka, ogrodnictwo, technika rolnicza i leśna.

Od roku 1993 do 2006 była członkiem Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN.

W uznaniu zasług, jakie wniosła w rozwój badań naukowych oraz kadry akademickiej, Senat Akademii Rolniczej we Wrocławiu uhonorował Panią Profesor

Czesławę J. Lipecką najwyższą godnością uniwersytecką tytułem *doctora honoris causa*.

Za zasługi naukowe, dydaktyczne i organizacyjne Profesor została odznaczona Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1984 r., 2003 r.), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1990 r.). Za współpracę z ośrodkami naukowymi odznaczona została Medalem SGGW, Medalem AR w Krakowie, a w roku 2006 Medalem z okazji 50-lecia Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt AR we Wrocławiu. Za pracę na rzecz PTZ otrzymała Odznakę Honorową oraz godność Członka Honorowego. Ponadto Profesor była kilkakrotnie wyróżniana nagrodami Ministra Szkolnictwa Wyższego oraz JM Rektora AR w Lublinie.

Dokonywania naukowe oraz niepowtarzalna osobowość Pani Profesor i ogromna Jej życzliwość dla ludzi sprawiły, że była postacią wybitną i bardzo lubianą zarówno w środowisku naukowym, jak i praktyki zootechnicznej. Dzięki autorytetowi naukowemu, niesamowitej wręcz pracowitości, wzorowej etyce zawodowej i osobistej Profesor Cz. Lipecka wywarła znaczący wpływ na kształtowanie się myśli i kierunków rozwoju polskiej zootechniki.

Profesor dr hab. dr h.c. Czesława Joanna Lipecka zmarła 8.04.2021 r.

Tomasz M. Gruszecki